

Ez az alapján véve rövid, de annál pompásabban összeállított és lefordított mű meggyőző hitet tesz a testnevelés és a sport nagy nemzetnevelő fontossága mellett. Erre nálunk igen nagy szükség van, mert még mindig vannak olyanok, nemcsak laikusok, hanem — *horribile dictu!* — még nevelők is, akik ezt kétségbe vonják.

Remélhetőleg a testnevelés ellenzőinek eme egyre fogyó tábora, nem vár a tapasztalat keserű leckéjére, hanem okulva az elmondottakon, tárgyilagos alapon, lelkiismeretére hallgatva, próbálja megfűtlni a nevelésnek eme legidőszzerűbb kérdését. Ha ezt megteszi, az eredmény nem kétséges: a nemzeti szellemű jellemnevelés, a katonai tetterő eme legfőbb eszközeinek őszinte támogatása.

Hepp Ferenc.

Gert Buchheit: Mussolini und das neue Italien. Berlin, 1938, 495 l.

Ez a munka megbízható adatok alapján eleven tollal minden viszonylatban ismerteti a mai olasz birodalmat, egy lángelkű és lángelmű államférfi alkotását. Főbb fejezetei: A Cézárök öröksége. A nemzet újjászületése. A fasiszta állam. Az új impérium. Mussolini mint ember és személyiség. — Mi e helyen csupán a következő minket közelebbről érdeklő részeket tesszük röviden szóvá: Mussolini ifjúsága (41—48); a *Dopolavoro-intézmény* (277—278), a *Littorio-ifjúság* (278—280), kulturális újjáalakulás (333—367) és az utolsó fejezet.

Mussolini igazi verékedő gyerek volt (*ein schlagfertiger Gassenjunge*, mondja önmagáról), ösztöneinek rabja és természetimádó. A »vörös« apa elől anyjának sikerült őt a szaléziánusok kollégiumában elhelyezni, ahol a legjobb tanuló lett, de féktelen magaviselete miatt sok baja támadt; már ekkor különös kedvvel foglalkozott nyelvekkel, irodalommal, történelemmel, éjjelenként pedig horgászik. A tanítóképzőben már érdemlegesen szerepelt: emlékbeszédet mond az elhunyt Verdiről és üdvözölheti Carduccit. Minthogy a képesítő vizsgálat után szülővárosában hiába folyamodott egy községi irtóki állásért, a Pó síkságbeli Gualtieri faluban tanító lesz. A két kilométernyire fekvő iskolaépületben 80 gyermekkel vesződik, kárpótlásul szabad idejében hegedül és búcsúk alkalmával vad tánóra perdül; olvassa a romantikus kommunista filozófusok munkáit. Egy ízben, amikor Garibaldi emlékművét leleplezték, az ünnepi szónok nem jelentkezik: ő »beugrik« és másfélórás beszédet mond. Am ez a szűk világ és korlátozott foglalkozás nem elégti ki; Svájcba megy, ahol nyomorúságosan tengeti életét, mindent megpróbál: lesz podgyászhorzó, ablakeretkészítő, kifizető, napszámós, aki mezitláb, csak ingben és nadrágban tolja a talicskát...

A fasiszta kormányrendszer kulturális tevékenységét »a forradalmi állandó aktivizmus« jellemzi. A kérdést gyökerénél ragadja meg, a népesedési politika kategorikus imperativusa: a születések legnagyobb és a halálozások legkisebb száma. Az élettani, gazdasági és társadalmi feladatokat mintegy megkoronázza az új művelődési eszmény: a nép szellemi honvédelmi felkészültsége. Ebben Giovanni *Gentile* lesz Mussolini hivatott munkatársa. A régi olasz iskola — akár mint a magyar — közlő jellegű intézmény volt. A különböző tantárgyakat a gyakorlati lélektan alapján

jobbadán szervetlen módon tanították, miközben tartózkodtak a kor sürgető kérdéseire való utalástól. Beérték azzal, hogy a tanuló bizonyos ismeretanyagra tegyen szert: lehetőleg általános és minél gyorsabb műveltségre.

Ezzel szemben Gentile abból indult ki, hogy egy jellemben erős, ismeretekben gazdag zárt személyiség csak akkor alakítható ki, ha az iskolát többé nem mint racionális tanítást, hanem emberileg mint nevelést fogjuk fel, amely az értelmi értékek mellett az erkölcsiéket is felkarolja. Ezért sürgette a tanítók és tanulók eleven szintézisét, kezdeményezést és szabadságot, ami a következő célkitűzésben sűrűsödik: »Szellemi fejlődésre, harcias magatartásra és katonai tudásra való nevelés« (343). A »Mindent a népért!« elvet szolgálja a német. »Kraft durch Freude« mozgalom olasz párja, a szabad idő üdvös szórakoztatására rendelt *Dopolavoro*, míg az ifjúság honvédelmi előkészítését vállalta magára a *Gioventu Italiana del Littorio* intézmény *Balilla* és *Avanguardista* csapataival. Ezeket a szerző a 278–80. lapon rövid áttekintésben ismerteti. »Kíméletnek nincs helye, csak döntésnek: a kiszemelés és jellemképzés munkáját már az iskolában kell megkezdeni« (Mussolini 477).

A főiskolák ügyét, amelynek rendezését a régi szabadelvű kormány már 1904-ben megpendítette, szintén csak a fasizmus vitte dülőre. A 21 egyetem ifjúságát a *Gruppi Universitarii fascisti (Guf)* komoly munkásságra rendelt szervezetben tömörítette, amely elejét vette minden kiruccánásnak és ballagásnak. 1926-ban alakult a Királyi Olasz Akadémia 4 szakosztállyal és 60 magas állami ranggal (excellenciás) felruházott taggal.

Az utolsó fejezet az ember és személyiség jellemzése mellett a duce-családi életének közvetlen szemlélet utján való leírását adja mindvégig vonzó előadásban. Az ott uralkodó puritán egyszerűség és bölcs takarékoság a leghatékonyabb nevelési tényezőt tárja felénk: a példaadást. Találó címe ez lehetne: *Mussolini mint nevelő*. Önmaga elismeri, hogy féktelen becsvágy fűti és elve a híres »Italia fara da se« (Olaszország maga akarja elvégezni). Lelkes sportoló, aki mint úszó, lovas, vívó, sielő és pilóta megállja helyét és palotájának tornatermében gyakorolja magát a különböző szereken. Ime még néhány jellemző mondása: Egész életünkben igazi műremeket kell faragni. Jaj annak a világnak, amelyben a férfiak nem pihenhetnek a nők lelkében. Aki nem iszik, birkához hasonló, aki sokat iszik disznóhoz, aki mértékletesen iszik, oroszlánhoz hasonlít. Végül e mélyértelmű mondat: A hit katonája vagyok.

Ez a könyv kézzelfogható módon egy nagy embernek nagy alkotását mutatja be. Bizonyos, hogy e nemzetnek legújabbkori történelme mind a kettőről első helyen fog megemlékezni.

— m —

Marco Agosti: Rinascenza Didattica. Brescia, 3 Ed. 1940. Ed.: La Scuola. 8-r., 650 l.

A bresciai La Scuola-vállalat kiváló munkatársának szerkesztésében jelent meg 1940-ben harmadik átdolgozott kiadásban ez az értékes, hézagpótló, a modern olasz didaktika égető problémáit átfogó és alaposan konkrétizáló pedagógiai munka. M. Agosti munkásságát először az olasz idealista